

Irodalmi összeállítás

Petőfi versek

Vers cím	Előadó
Szabadság, szerelem	Borbély Mónika
Szülőföldem	Brunczvik Balázs
János vitéz (részlet)	Fábik Ákos
Ereszkedik le a felhő	Križan József
Anyám tyúkjá	Mátyás Dominika
Füstbe ment terv	Mészáros Marian
Sloboda, láska	Michajlov Lubomír
Falu végén kurta kocsmá	Pék Zsuzsanna
A farkasok dala	Petőcz Balázs
Itt van az ősz, itt van újra... (részlet)	Richter Balázs
Nemzeti dal	Takács Barnus
Távolból – részlet (ének)	Gálffy Vivien, Molnár Éva, Tóth Enikő, Sebők Máté Márk
Befordultam a konyhára (ének)	közösen

Borbély Mónika:

SZABADSÁG, SZERELEM!

Szabadság, szerelem!
E kettő kell nekem.
Szerelmemért föláldozom
Az életet,
Szabadságért föláldozom
Szerelmemet.

Michajlov Lubomír:

Sloboda, láska!

Sloboda, láska! Mne
tie dve sú potrebné,
za lásku ja obetujem
život sám,
za slobodu lásku svoju
v obeť dám.

(prekladal: Smrek, Ján)

Brunczvik Balázs:

SZÜLŐFÖLDEMEN

Itt születtem én ezen a tájon,
Az alföldi szép nagy rónaságon,
Ez a város születésem helye,
Mintha dajkám dalával vón tele,
Most is hallom e dalt, elhangzott bár:
"Cserebogár, sárga cserebogár!"

Ugy mentem el innen, mint kis gyermek,
És mint meglett ember, úgy jöttem meg.
Hej azóta húsz esztendő telt el
Megrakodva búval és örömmel...
Húsz esztendő... az idő hogy lejár!
"Cserebogár, sárga cserebogár!"

Hol vagytok, ti régi játszótársak?
Közületek csak egyet is lássak!
Foglaljatok helyet itt mellettem,
Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem,
Hogy vállamon huszonöt év van már...
"Cserebogár, sárga cserebogár!"

Mint nyugtalan madár az ágakon,
Helyrül-helyre röpköd gondolatom,
Szedegeti a sok szép emléket,
Mint a méh a virágról a mézet;
Minden régi kedves helyet bejár...
"Cserebogár, sárga cserebogár!"

Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,
Lovagolok fűzfasípot fújva,
Lovagolok szilaj nádparipán,
Vályuhoz mék, lovam inni kíván,
Megitattam, gyi lovam, gyi Betyár...
"Cserebogár, sárga cserebogár!"

Megkondúl az esteli harangszó,
Kifáradt már a lovas és a ló,
Hazamegyek, ölébe vesz dajkám,
Az altató nóta hangzik ajkán,
Hallgatom s félálomban vagyok már...
"Cserebogár, sárga cserebogár!"... - -

Fábik Ákos:

JÁNOS VITÉZ

I.

Tüzesen süt le a nyári nap sugára
Az ég tetejéről a juhászbojtárra.
Fölösleges dolog sütnie oly nagyon,
A juhásznak úgyis nagy melege vagyon.

Szerelem tüze ég fiatal szivében,
Ugy legelteti a nyájt a faluvéken.
Faluvéken nyája mig szerte legelész,
Ő addig subáján a fűben heverész.

Tenger virág nyílik tarkán körülötte,
De ő a virágra szemét nem vetette;
Egy kőhajtásnyira foly tőle a patak,
Bámuló szemei odatapadtanak.

De nem ám a patak csillámló habjára,
Hanem a patakban egy szőke kislyányra,
A szőke kislyánynak karcsu termetére,
Szép hosszú hajára, gömbölyű keblére.

Kisleány szoknyája térdig föl van hajtva,
Mivelhogy ruhákat mos a fris patakba';
Kilátszik a vizből két szép térdecskéje
Kukoricza Jancsi gyönyörűségére.

Mert a pázsit fölött heverésző juhász
Kukoricza Jancsi, ki is lehetne más?

Ki pedig a vízben a ruhát tisztázza,
Iluska az, Jancsi szivének gyöngyháza.

„Szivemnek gyöngyháza, lelkem Iluskája!”
Kukoricza Jancsi így szólott hozzája:
„Pillants ide, hiszen ezen a világon
Csak te vagy énnekem minden mulatságom.

Vesd reám sugarát kökényszemeidnek,
Gyere ki a vizből, hadd öleljelek meg;
Gyere ki a partra, csak egy pillanatra,
Rácsókolom lelkem piros ajakadra!”

„Tudod, Jancsi szivem, örömetst kimennék,
Ha a mosással oly igen nem sietnék;
Sietek, mert másképp velem roszul bánnak,
Mostoha gyermeke vagyok én anyámnak.”

Ezeket mondotta szőke szép Iluska,
S a ruhákat egyre nagy serényen mosta.
De a juhászbojtár fölkel subájáról,
Közelebb megy hozzá, s csalogatva így szól:

„Gyere ki, galambom! gyere ki, gerlicém!
A csókot, ölelést mindjárt elvégzem én;
Aztán a mostohád sincs itt a közelben,
Ne hagyd, hogy szeretőd halálra epedjen.”

Kicsalta a leányt édes beszédével,
Átfogta derekát mind a két kezével,
Megcsókolta száját nem egyszer sem százszor,
Ki mindeneket tud: az tudja csak, hányszor.

Križan József:

Ereszkedik le a felhő

Ereszkedik le a felhő,
hull a fára őszi eső,
hull a fának a levele,
mégis szól a fülemüle.

Záporosó csak úgy szakad,
fülemüle csak dalolgat.
Aki bús dalát hallgatja,
megesik a szíve rajta.

Mátyás Dominika:

Anyám tyúkja

Ej mi a kő! tyúkanyó, kend
a szobában lakik itt bent?
Lám, csak jó az isten, jót ad,
hogy fölvitte a kend dolgát!

Itt szaladgál föl és alá,
még a ládára is fölszáll,
eszébe jut, kotkodákol,
s nem verik ki a szobából.

Dehogy verik, dehogy verik!
Mint a galambot etetik,
válogat a kendermagban,
a kiskirály sem él jobban.

Ezért aztán, tyúkanyó, hát
jól megbecsülje kend magát,
iparkodjék, ne legyen ám
tojás szűkében az anyám.

Morzsa kutyánk, hegyezd füled,
hadd beszéljek mostan veled,
régi cseléd vagy a háznál,
mindig emberül szolgáltál,

Ezután is jó légy, Morzsa,
kedvet ne kapj a tyúkhúsrá.
Élj a tyúkkal barátságba...
anyám egyetlen jószága.

Mészáros Marian:

Füstbement terv

Egész uton hazafelé
Azon gondolkodám:
Miként fogom szólítani
Rég nem látott anyám?

Mit mondok majd először is
Kedvest, szépet neki?
Midőn, mely bölcsőm ringatá,
A kart terjeszti ki.

S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Mig állni látszék az idő,
Bár a szekér szaladt.

S a kis szobába toppanék...
Röpült felém anyám...
S én csüggtem ajkán... szótlanúl...
Mint a gyümölcs a fán.

Pék Zsuzsanna:

FALU VÉGÉN KURTA KOCSMA...

Falu végén kurta kocsmá,
Oda rúg ki a Szamosra,
Meg is látná magát benne,
Ha az éj nem közelegne.

Az éjszaka közeledik,
A világ lecsendesedik,
Pihen a komp, kikötötték,
Benne hallgat a sötétség.

De a kocsmá bezzeg hangos!
Munkálódik a cimbalmos,
A legények kurjogatnak,
Szinte reng belé az ablak.

"Kocsmárosné, aranyvirág,
Ide a legjobb borát,
Vén legyen, mint a nagyapám,
És tüzes, mint ifjú babám!

Húzd rá cigány, húzzad jobban,
Táncolni való kedvem van,
Eltáncolom a pénzemet,
Kitáncolom a lelkemet!"

Bekopognak az ablakon:
"Ne zugjatok olyan nagyon,

Azt üzeni az uraság,
Mert lefeküdt, alunni vágy."

"Ördög bújjék az uradba,
Te pedig menj a pokolba!...
Húzd rá, cigány, csak azért is,
Ha mindjárt az ingemért is!"

Megint jönnek, kopogtatnak:
"Csendesebben vigadjanak,
Isten áldja meg kendteket,
Szegény édesanyám beteg."

Feleletet egyik sem ad,
Kihörpöntik boraikat,
Végét vetik a zenének
S hazamennek a legények.

Petőcz Balázs:

A FARKASOK DALA

Süvölt a zivatar
A felhős ég alatt,
A tél iker fia,
Eső és hó szakad.

Kietlen pusztaság
Ez, amelyben lakunk;
Nincs egy bokor se', hol
Meghúzhatnók magunk.

Itt kívül a hideg,
Az éhség ott belül,
E kettős üldözőnk
Kinoz kegyetlenül;

S amott a harmadik:
A töltött fegyverek.
A fehér hóra le
Piros vérünk csepeg.

Fázunk és éhezünk
S átlőve oldalunk,
Részünk minden nyomor...
De szabadok vagyunk!

Richter Balázs:

ITT VAN AZ ŐSZ, ITT VAN UJRA...

Itt van az ősz, itt van újra,
S szép, mint mindig, énnekem.
Tudja isten, hogy mi okból
Szeretem? de szeretem.

Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy nesztét.

Mosolyogva néz a földre
A szelíd nap sugara,
Mint elalvó gyermekére
Néz a szerető anya.

És valóban ősszel a föld
Csak elalszik, nem hal meg;
Szeméből is látszik, hogy csak
Álmos ő, de nem beteg.

Levetette szép ruháit,
Csendesen levetkezett;
Majd felöltözik, ha virrad
Reggele, a kikelet.

Aludjál hát, szép természet,
Csak aludjál reggelig,

S álmodj olyakat, amikben
Legnagyobb kedved telik.

Én ujjam hegyével halkán
Lantomat megpenditem,
Altató dalod gyanánt zeng
Méla csendes énekem. -

Kedvesem, te űlj le mellém,
Űlj itt addig szótlanúl,
Míg dalom, mint tó fölött a
Suttogó szél, elvonúl.

Ha megcsókolsz, ajkaimra
Ajkadat szép lassan tedd,
Föl ne keltsük álmából a
Szendergő természetet.

Takács Barnus:

NEMZETI DAL

Talpra magyar, hí a haza!
Itt az idő, most vagy soha!
Rabok legyünk, vagy szabadok?
Ez a kérdés, válaszatok! -
A magyarok istenére
Eksüszünk,
Eksüszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Rabok voltunk mostanáig,
Kárhozottak ősapáink,
Kik szabadon éltek-haltak,
Szolgaföldben nem nyughatnak.
A magyarok istenére
Eksüszünk,
Eksüszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Sehonnai bitang ember,
Ki most, ha kell, halni nem mer,
Kinek drágább rongy élete,
Mint a haza becsülete.
A magyarok istenére
Eksüszünk,
Eksüszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Fényesebb a láncnál a kard,
Jobban ékesíti a kart,
És mi mégis láncot hordunk!
Ide veled, régi kardunk!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

A magyar név megint szép lesz,
Méltó régi nagy híréhez;
Mit rákentek a századok,
Lemossuk a gyalázatot!
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.
A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!

Ének:

Távolból (részlet)

Kis lak áll a nagy Duna mentében;
Oh mi drága e lakocska nékem!
Könnyben úszik két szemem pillája,
Valahányszor emlékszem reája.

Bár maradtam volna benne végig!
De az embert vágyai vezérlik;
Vágyaimnak sólyomszárnya támadt,
S odahagytam őslakom s anyámat.

...Szép hazámba ismerősök mennek;
Jó anyámnak tőlök mit izejnek?
Szóljatok be, földiek, ha léssen
Útazástok háza közelében.

Mondjátok, hogy könnyeit ne öntse,
Mert fiának kedve a szerencse - -
Ah, ha tudná, mily nyomorban élek,
Megrepedne a szíve szegénynek!

Befordultam a konyhára

Szöveg, kotta és dallam

The image shows a musical score for a song. It consists of four staves of music in a single system, all in a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The time signature is common time (C). The tempo is marked as quarter note = 72. The lyrics are written below the notes. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The tempo is marked as quarter note = 72. The lyrics are: Be - for - dúl - tam a konyhá - ra, rá - gyúj - tot - tam a pi - pá - ra, az - az rá - gyúj - tottam vol - na, hogy - ha már nem é - gett vol - na. The second staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: az - az rá - gyúj - tottam vol - na, hogy - ha már nem é - gett vol - na. The third staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: A pi - pám ja - vában é - gett, nem is men - tem én a - vé - gett, a - zért men - tem, mert meglát - tam, hogy o - da - benn szép le - ány van. The fourth staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: a - zért men - tem, mert meglát - tam, hogy o - da - benn szép le - ány van.

♩ = 72

Be - for - dúl - tam a konyhá - ra, rá - gyúj - tot - tam a pi - pá - ra,

5 az - az rá - gyúj - tottam vol - na, hogy - ha már nem é - gett vol - na.

9 A pi - pám ja - vában é - gett, nem is men - tem én a - vé - gett,

13 a - zért men - tem, mert meglát - tam, hogy o - da - benn szép le - ány van.

Befordúltam a konyhára,
Rágyújtottam a pipára,
Azaz rágyújtottam volna,
Hogyha már nem égett volna.

A pipám javában égett,
Nem is mentem én avégett,
Azért mentem, mert megláttam,
Hogy odabenn szép leány van.

Tüzet rakott eszemadta,
Lobogott is, amint rakta;
Jaj de hát még szeme párja,
Annak volt ám nagy a lángja!

Én beléptem, ő rám nézett,
Aligha meg nem ígézett!
Égő pipám kialudott,
Alvó szívem meggyúladott.

[További versek...](#)

SZEPTEMBER VÉGÉN

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
De látod amottan a téli világot?
Már hó takarja el a bérci tetőt.
Még ifju szivemben a lángsugarú nyár
S még benne virít az egész kikelet,
De íme sötét hajam őszbe vegyül már,
A tél dere már megüté fejemet.

Elhull a virág, eliramlik az élet...
Úlj, hitvesem, úlj az ölembe ide!
Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?
Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre
Könnyezve borítasz-e szemfödelet?
S rábírhatsz-e majdan egy ifju szerelme,
Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
Én feljövök érte a síri világból
Az éj közepén, s oda leviszem azt,
Letörlni véle könnyűimet érted,
Ki könnyeden elfeledéd hivedet,
S e szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, ott is, örökre szeret!
RESZKET A BOKOR, MERT...

Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szívemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettél.
Akkor meleg nyár volt,
Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az isten áldjon meg,
De ha még szeretsz, úgy
Ezerszer áldjon meg!

AZ ALFÖLD

Mit nekem te zordon Kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája!
Tán csodállak, ámde nem szeretlek,
S képzetem hegyvölgyedet nem járja.

Lenn az alföld tengersík vidékin
Ott vagyok honn, ott az én világom
Börtönéből szabadúlt sas lelkem,
Ha a rónák végtelenjét látom.

Felröpülök ekkor gondolatban
Túl a földön felhők közelébe,
S mosolyogva néz rám a Dunától
A Tiszáig nyúló róna képe.

Délibábos ég alatt kolompol
Kis-Kunságnak száz kövér gulyája;
Deleléskor hosszú gémü kútnál
Széles vályu kettős ága várja.

Méneseznek nyargaló futása
Zúg a szélben, körmeik dobognak,
S a csikósok kurjantása hallik
S pattogása hangos ostoroknak.

A tanyáknál szellők lágy ölében
Ringatózik a kalászos búza,
S a smaragdnak eleven színével
A környéket vígan koszorúzza.

Idejárnak szomszéd nádasokból
A vadlúdak esti szürkületben,
És ijedve kelnek légi útra,
Hogyha a nád a széltől meglebben.

A tanyákon túl a puszta mélyén
Áll magányos, dőlt kéményü csárda;
Látogatják a szomjas betyárok,
Kecskemétre menvén a vásárra.

A csárdánál törpe nyárfaerdő
Sárgul a királydinnyés homokban;
Odafészkel a visító vércse,
Gyermekektől nem háborgatottan.

Ott tenyészik a bús árvalányhaj
S kék virága a szamárkenyérnek;
Hűs tövéhez déli nap hevében
Megpihenni tarka gyíkok térnek.

Messze, hol az ég a földet éri,
A homályból kék gyümölcsfák orma
Néz, s megettök, mint halvány ködoszlop,
Egy-egy város templomának tornya. -

Szép vagy, alföld, legalább nekem szép!
Itt ringatták bölcsőm, itt születtem.
Itt borúljon rám a szemfödél, itt
Domborodjék a sír is fölöttem.

